

ЛІТЕРАТУРА

1. Подоляк С. Комплаєнс-контроль у діяльності юридичних осіб в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С. 70–74. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.12.1>.
2. Карпушенко М. Ю., Карпушенко О. О. Теоретико-методологічні аспекти формування системи комплаєнс- контролю. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2023. № 1 (23). С. 132–142. DOI: 10.30837/ITSSI.2023.23.132.
3. Бондар А. І., Ткаченко Т. П. Сутність та шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. Вип. 19. С. 198–204.
4. Чудак Л. А. Комплаєнс-контроль в корпоративному управлінні. *Slovak international scientific journal*. 2020. № 39. С. 43–52.
5. Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2022 р. № 187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-2022-p#Text>.

Васильєва Валерія Анатоліївна
аспірантка кафедри фінансового права,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ УЧАСНИКІВ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

Анотація. Наукова робота присвячена дослідженню регулювання правового статусу учасників ринку віртуальних активів, зокрема визначенню обов'язку деяких осіб, що здійснюють операції з віртуальними активами у своїх інтересах, подавати декларації із зазначенням інформації щодо криптовалют. Автор проаналізував останні законодавчі зміни та практичний казус, що стосуються предмету дослідження. Розглянуто деякі складнощі, що можуть виникнути у зв'язку із прогалиною у правовому регулюванні.

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюти, декларування, суб'єкти декларування.

Станом на квітень 2024 року сфера обігу віртуальних активів поки що залишається неврегульованою. Хоча 17 лютого 2022 року Верховною

Радою України було прийнято Закон України «Про віртуальні активи» (далі – Закон), однак цей нормативно-правовий акт не набув чинності внаслідок п. 1 розд. VI, яким закріплена необхідність внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами [1, с. 26].

Попри відсутність спеціального закону, який би закріплював права й обов'язки учасників ринку віртуальних активів, окремі елементи правового статусу певної категорії осіб, що здійснюють операції з віртуальними активами у своїх інтересах, врегульовані національним законодавством.

Відповідно до п. 12 ч. 1 ст. 1 Закону, учасники ринку віртуальних активів – постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, а також будь-які особи, які здійснюють операції з віртуальними активами у своїх інтересах [2]. Таким чином, учасників ринку віртуальних активів можна класифікувати на 2 категорії: професійні учасники, що надають пов'язані з оборотом віртуальних активів послуги, а також особи, які володіють, користуються чи розпоряджаються віртуальними активами.

Варто зауважити, що остання категорія учасників ринку віртуальних активів може поєднувати декілька правових статусів: статус учасника ринку віртуальних активів, та, наприклад, статус суб'єкта декларування.

Застосування попереджувальних антикорупційних механізмів, у тому числі регулювання питань подання декларацій суб'єктами декларування, міститься у Законі України «Про запобігання корупції».

У п. 6 ч. 1 ст. 46 вищезазначеного Закону закріплено, що у декларації зазначаються відомості про нематеріальні активи, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, у тому числі об'єкти права інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті, криптовалюти [3].

Попри дію воєнного стану в Україні, з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» було відновлено дію антикорупційних механізмів, зокрема щодо подання декларацій суб'єктами декларування [4]. Так, до 31 січня 2024 року суб'єктам декларування необхідно було подати щорічні декларації за 2021–2022 роки, а до 31 березня 2024 року – щорічну декларацію за 2023 рік.

Так, 31 січня 2024 року за матеріалами Національного агентства з питань запобігання корупції, прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури повідомили про підозру чинному народному депутату України [5].

У 2020 році депутат задекларував криптовалюту вартістю 24,6 млн грн, яка нібито належала йому ще з 2019 року. У межах досудового розслідування детективи НАБУ та прокурори САП встановили, що криптовалютий гаманець, який відобразив у своїй декларації депутат, насправді ніколи йому не належав – усі транзакції з придбання віртуальної валюти здійснювались громадянами іншої держави, які жодним чином не пов'язані з депутатом [6].

Таким чином, відсутність нормативного регулювання питань правового статусу учасників ринку віртуальних активів може суттєво ускладнити судовий розгляд вищезазначеної ситуації для всіх учасників кримінального провадження. Така законодавча прогалина може зумовити як труднощі у процесі доказування винуватості особи, так і у побудові стратегії стороною захисту.

Отже, дефініція поняття учасників ринку віртуальних активів міститься у Законі, який не набрав чинності. Учасників ринку віртуальних активів можна класифікувати на 2 категорії, одна з яких може мати декілька правових статусів, зокрема, й статус суб'єкта декларування. З огляду на відновлення подання декларацій суб'єктами декларування та обов'язку вказувати у декларації, окрім іншого й інформацію щодо криптовалюти, можуть виникати казуси пов'язані з суміщенням вищезазначених правових статусів. Законодавча прогалина щодо правового статусу учасника ринку віртуальних активів може вплинути на хід та результати процесу притягнення особи до кримінальної відповідальності за умисне внесення до декларації завідомо недостовірних відомостей щодо криптовалюти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васільєва В. А. Віртуальні активи як феномен інформаційного суспільства. Філософія і право : тези доп. XIX Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів (м. Харків, 18 травня 2023 року). Харків: Право. 2023. С. 25–27.
2. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 16.04.2024).

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n446> (дата звернення: 16.04.2024).

4. Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану: Закон України від 20.09.2023 № 3384-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-20#Text> (дата звернення: 16.04.2024).

5. Особливості декларування криптовалют в Україні. URL: <https://incrypted.com/ua/yurist-poyasniv-osoblivosti-deklaruvannya-kriptovalyut-v-ukrayini/> (дата звернення: 16.04.2024).

6. Недостовірне декларування криптовалюти. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/za-materialamy-nazk-povidomyly-pro-pidozru-nardepu-nedostovirne-deklaruvannya-kryptovalyuty-na-mayzhe-25-mln-grn/> (дата звернення: 16.04.2024).

*Лабунський Олександр Олександрович,
аспірант,
Донецький національний університету
імені Василя Стуса*

ЩОДО ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. В роботі звернено увагу на окремі інструменти в економічній та фінансовій політиці, що запроваджено державою на сучасному етапі з метою подолання викликів та наслідків, спричинених збройною агресією РФ проти України та стимулювання розвитку малого бізнесу. Зокрема: введення інституту державних гарантій на портфельній основі; запровадження проекту «Зроблено в Україні», запуску сервісу «pulse.gov.ua», ініціювання розробки механізму страхування воєнних ризиків.

Ключові слова: державна підтримка, малий бізнес.

З метою подолання викликів та наслідків, спричинених збройною агресією РФ проти України, стимулювання ділової активності українських виробників, популяризації та просування українського продукту, покращення інвестиційного клімату, створення економічних умов для відновлення, модернізації і зростання економіки України державою запроваджено низку нових інструментів в економічній та фінансовій політиці.